

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

»ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК« излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду »Краљев трг« до Управе града Београда, а унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви »Полицијског Гласника« не продају се. Рукописи не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. П. Јовановића.

(НАСТАВАК)

Засебна природа злочиначке индивидуалности хоће се да растумачи, према Дарвиновој теорији развића, и тиме, што се у злочинцу гледа појав *атавистички*, повратак доисториској формацији рода људскога или најнижем културном ступњу данашњих дивљих народа и раса; шта више сличност у извесним аномалијама на лобањи и скелету, као и извесна инстинктивна и душевна стања, имали би да значе враћање или устук чак одношјама код животиња. »Студујући ове аномалије, налазимо, вели Ломброзо, да злочинац стоји нижим расама куд и камо ближе од лудака, и то нарочито по ономе што виђамо на слепоочним деловима главе и чеоној кости, по снажним доњим вилицама, јако одскочилем обрвном луку, а пре свега другог по средњој потиљној јама, која је само у Америчана развијена у толикој мери.« У тим ненормалностима Ломброзо види анатомски доказ, да у свету злочиначком има подобности за наслеђивање оних телесних форма, које су особина не само првобитних људи него и људи старог века, доба историскога. Једне од тих аномалија ни сâм не сматра да су атавистичког порекла, а друге са свим узима за атавистичка одступања, као: устурено чело, средња потиљна јама, мушки изглед женске лобање, сраслост атласа, двојна зглобна површина *condyl occipit.*, равни непци, међутеменови швови, коси положај јако растављених очних дуваља. »Посматрања на живима, вели Ломброзо даље, дају нових чињеница за сличност између лудака, дивљака и злочинаца. Развијеност вилица, обилност у црној, куждравој коси на глави, слабо длаком покривена брада, врло често мрка боја коже, шиљаста глава, косо положене очи, мала лобања, велика доња вилица и крупне јагодице, устурено чело, необичног облика уши, неразликовање пола по лику, већи распон (ширина преко прсију при опруженим рукама у страну) — све су то, уз анатомске, такође нови знаци, који европском злочинцу по готову дају печат раса аустралијских и монголских«. У тетовирању Ломброзо такође види нарочиту сличност између злочинаца и човека првобитних стања, тако званих дивљака.« Али први и најглавнији узрок ширењу тога обичаја јесте, вели он, атавизам, т. ј. традиција, јер тетовирање је нарочити карактер првобитних људи и човека дивљине.«

Ова посматрања чине центар учења криминално антрополошке школе; Ломброзо и његови ученици непрестано се врзу око тога, да атавизмом објасне природу злочиначку. У човеку као злочинцу хоће да виде спуштање типа човековог чак на тип животињски, враћање не само тек у стање дивље него у стање од човека раније, животињско; злочинац је, по томе, анахронизам, дивљак у земљи цивилизованог, нека врста чудовишта које се једначи са животињом; тако рођен, он је готов да у мах пређе у дивљи бес; пренесимо једног од доисториских нам предака у данашње уређено друштво, паћемо имати злочинца, јер данашњи злочинац је човек доисториског доба који је само сувише закаснио, и многи од данашњих злочинаца били би у доисториском добу угледни шефови ондашњег друштва, старешине свога племена. Garofolo вели: »Злочинац је удаљавање од типа цивилизованог човека. Узмите становника Новог Зеланда, па ћете имати убицу... узмите афри-

канског Негра, па ћете имати лопова. Ниједан од њих нема алтруистичког осећаја бољивости и праведности... Код оних, којима је злочин навика, види се пуно лобањиних облика што подсећају на ниже, несавршеније расе, на Негре и Монголе, на доисториског човека«.

Ми смо раније већ видели како релативно мало вреде поједине аномалије примећене у формацији код злочинаца, указали смо на тешкоће да се разјасне њихове морфолошке особине и при том изнели како ништа од свега тога код злочинаца није тако специфично и често, те по томе да се има узети као нешто више случајно. Многе су од тих аномалија патолошке природе, резултат болести, чега може бити и код многих часних, вањаних људи; ако је већи проценат злочинаца са тим аномалијама, то се може приписати социјално-хигијенским приликама у којима су рођени и одгајени и које постанку и развиту таквих неправилности иду на руку. Често те аномалије долазе једино из сметња у развиту, и онда у ствари нису никакве праве аномалије него само засталост у изради. Ненормалности пак, које би биле необичне и изгледале да су доиста порекла атавистичког, тако је мало и толико су споредне, да никако не могу послужити за објашњење злочиначких појава, нити могу имати узрочне везе са злочинском природом тога лица на коме су. Из те мешавине знакова, најразличнијих по пореклу и по степену, изнети атавистички карактер као васколики узрок, значи насилно навртати факте. Стара школа трансформиста идентификовала је недостатке у формацији с атавизмом или враћањем на ниже, ранијим фелама, а по новим доктринама Дарвиновим читав низ тих недостатака долази услед прилагођавања новим приликама живота или силом спољних утицаја, што одговара, како се у патологији каже, наследним и задобивеним одступањима. Атавизам значи, на супрот задобивеном, паталешком, наследни карактер. Граница између атавизма и задобивености, између десценденције и патологије, јесте у наследности. »Атавизам и десценденција, вели Вирхов, не бивају неком спољном силом, не постају утицајем каквих спољних узрока, него су иманентни живом бићу на коме се јаве, долазе из њега самог, из унутрашњости му.

И сувише смело и опасно је из извесних, ретких и необичнијих белега генерализовати закључке, као нпр. да је јако нагнуто, устурено чело, с јаким луковима обрвних, враћање лобање пећинског човека, а у ствари то је, како Вирхов доказује, само патолошки продукат. »Ломброзо је, каже Мантегаца, претерао у свим својим тврђењима, а нарочито у том што је помешао атавизам с патологијом. Патологија и атавизам су две ствари, које су често заједно, али се још чешће у ходу и разилазе. Једнако изгледају, али се увек разликују. Помешати их опасно је за студију закона што владају живом материјом, а још опасније по практичну доктрину, коју би отуд извели социологија и казнено право«. Доктрина о атавизму код злочинаца, која је кључ италијанској криминално-антрополошкој школи, само је претеривање на основи лажних тумачења. Учити да су убице и др. дивљаци услед атавизма, исто је тако смешно као и мислити, да ниједан злочинац није умно здрав. Знаци морфолошког несавршенства лобање могу долазити и од првог, непосредног претка, јер нису ретки и у људи са свим честитих, те ни мало немамо потребе да истражујемо претке злочинчеве чак у доби палеолитској; па онда, тип ло-

бане убица мора се узети као тип несавршенства према раси из које су. Тип злочиначки не може никако опстати на атавистичкој основи, не може бити тип атавистички. Многобројни подаци, што их Ломброзо износи да би доказао ову омиљену теорију своју, или нису довољно јаки или су већ оборени. Ако би се дало важности многим сличностима злочинчевим, са дивљаком, не могу се оставити без важности и многе разлике које међу њима постоје.

Али ако на злочинцу није доказан какав морфолошки знак који би га атавистички везивао за доисториске расе или за људе данашњих дивљих племена, да ли га неће бити у његовој психичкој карактеру, у томе како нам се злочинац у опште јавља у моралном погледу? Да није злочинац устук или враћање психичком стању доисториског човека? Може бити појава је, која казује да се мишљење или осећање спустило ниже, да је оно стукнуло? Ако, дакле, на злочинцу није доказан физички атавизам, да ли није он појава *психичког атавизма*?

По Ломброзу, физичка неосетљивост злочинаца подсећа на физичку неосетљивост дивљих племена, код којих сваки, чим из детињства изађе, пркоси мукама од којих се у белој раси умире. Сви путници, вели он, причају како равнодушно Негри и Црвенокожи подносе болове. Последице те неосетљивости (аналгезије) јесте немање саосећања, бољевости, а ова је карактеристична за урођеног злочинца. Ко не осећа свој бол, не може осетити ни бол другог. Несталност у осећању, безгранична сујета, прецењивање себе, хвалисање неваљалством, осветљивост и за најмање ситнице, свирепост, страст за вином и коцком — све то чини, те је злочинац ближи дивљаку него лудаку. У сурових племена нема скоро никаква морална осећаја. Освета је код дивљака право, или баш и дужност. Поманитали су за коцком, ма да иначе нису тако јако лакоми на имаовину. И код дивљака је помешај мекуштва с разметљивом хвалисавошћу, као што су неосетљиви и небољиви. И они су жедни крви, а љубав им је само у задовољавању похотљивости. Страст ка алкохолном пићу захватила је код дивљака читава племена. И лењост је њихова карактерна црта.

Раније ми смо, указујући на нижи развита етичких осећања у злочинаца, наглашавали и то, како се они по ступњу тога развита не разликују много од људи нижих класа друштвених у опште. Међу злочинцима зацело има ненормалних карактера с јасно израженом бруталном страшношћу, али су то увек само поједини случајеви, никако нису неки нарочити и засебан знак свега злочиначког света. Нас се, пак, овде не тичу поједини монструозни случајеви, него нам требају посматрања читавих генерација злочиначких. Један од најмарљивијих лекара немачких казнених завода, *Dr. Kühn* вели: „Под утицајем атавистичке теорије, старао сам се да изнађем нарочите телесне душевне особености злочиначке. Заводи за поправку (корекциони заводи) морали би дати најбољег градива у томе испитивању, јер ту су сви злочинци из навике, сва лица духом слаба да се отргну од злочина, све пропале пијанице, сви који су психички страдали и у стању патолошке раздражљивости. Зар може бити бољег градива ради истраживања најизвренијих атавистичких облика у телесном и душевном погледу? За петнаест година свога службовања, тачно сам испитао и прибележио преко 15000 таквих лица у заводу, па сам нашао телесних ненормалности у кроју и развиту свега тела и појединих му делова у већем проценту код њих него што је код осталог, слободнога света; но сва се та одступања не јављају по неком правилу, тако да, ако ћемо бити без теориских предрасуђивања, не може ни речи бити о облику који би превлађивао. Ту има најлепших а и најжалоснијих егземплара рода човека у погледу кроја и развита тела, али што се тиче њихове везе с интелектуалном и етичком вредношћу личности нисам могао доћи ни до каквих других резултата ван оних које даје наука психијатрија“.

Ко год добро познаје велике редове злочинаца по животу, склоностима и навикама њиховим, признаће да у њих нису ни тако чести ни у толикој мери особити они гадни примерци, које им Ломброзо приписује; може бити нису ни мало чешћи него што су у бољим класама друштвеним, у редовима незлочиначким у опште. Моралној покварености деце, чија је сва породица честита, може бити узрок у несретњим особинама мозга које немају никаквих веза с атавистичким наслеђивањем, или у несретњој комбинацији непосредно наслеђених

недостатака, са свим онако као што има деце с комбинацијама сретњих особина, те су боља од предака. Према томе нема ни потребе потрзати атавизам ради објашњења перверсна карактера. Бруталних инстинката није са свим нестало ни у једној друштвеној класи, и онда бруталност и егоизам нису никако неке нарочите особине самих злочинаца, нити нам је потребан злочинац да тек по њему само водимо рачуна о некој нарочитој атавистичкој природи. Злочин је прастари појав саме човекове природе, која се у обичним приликама само не јавља, као што се опет у другим приликама, при побуни и линчу, јави пламеном који све обузима, који захвати читаве народе.

Злочинци се не смеју поредити с народима културно нижим ни по томе, што нецивилизован народ још никако није и без моралности. Баш на против, *цивилизација доноси са собом пуно неморалности. У народа дивљих клице су свега доброга*; сваки од њих је дивља лоза, природно стабло у које се усађује оно што је племенито. Кад би теорија о атавизму злочиначком била истинита, онда у тих народа не би било ни тих добрих клица које само очекују свој телесни и умни развитак и који заиста и бива, него би биле само клице из којих излазе злочинци, а историја казује, као што видимо, противно. Кад би дивљаци у опште, сви без изузетка, били злочинци, теорија о атавизму злочиначком имала би велика значаја; *но искуство нам казује баш на против да би се Европљани могли у погледу злочина угледати на неки од дивљих народа*. При свој спољашњој сличности између физички и психички дегенерисаног злочинца из навике, што нам га Ломброзо приказује, и нижих раса, разлика је велика. Ниже расе стоје у стању још недоследног развитака и особине њихове носе на себи карактер тога, док код оног имамо појаве дегенерације, изазване штетним утицајима природе социјалне и хигијенске (алкохолизам, бедан живот, рђаво храњење и још горе становање). Појави патолошки, вели Мантегаца, ма колико наликовали на атавистичке, разликују се од њих веома. Аустралац може убити и појести своје дете, може бити, као што налазимо у Старом Завету, приношења на жртву најмилијег свог без икакве гриже савести, као што чини какав идијот или злочинац, па ипак он није ни идијот ни злочинац. Стање духа његовог нормално је, физиолошко, међу тим идијот припада увек патологији, а злочинац опет може бити или болестан или здрав.

(Наставиће се).

ПЛЕМЕНИТА ОСЕЋАЊА У ЧОВЕЧАНСТВУ

од Д-ра Шарла Летурноа*)

Врло се лако схвата генеза осећања сажаљења, сапатње и т. д. Да једно организовано биће буде дирнуто пажњом свога ближњег, довољно је да има памћење. На тај се начин спољашњи знаци туђега бола појављују код индивидуе, која то посматра, они изазивају у њој успомену на мучење исте природе, којој је та индивидуа подложна била; ови знаци оживљују слику, више или мање изгледелу. Одавде, па до указања помоћи једном бићу, које пати, само је један корак; то је неки племенити начин подврћи самога себе.

Према томе, да ли је уображење јаче или слабије, и обмана о болу биће јаче или слабије колорисана и осећање сажаљења биће у толико живље. Интелигенција у правом смислу нема с овим никакве везе; с тога и није чудо, видети осећање сажаљења врло развијено код извесних животиња и врло рудиментарно код извесних људи.

Када из јата папагаја падну по неколико, онда остали облећу пет шест минута око својих убијених другова, кричући плачевно и убијајући себе сама. Зимовке, конопљарке и друге раде то исто. Франклин нам прича дирљиву причу о двама папагајима, званим нераздвајним. Кад се је женка разболела, мужак ју је ранио четири месеца; он ју је помагао да се погне на своје место, а када беше на умору, он је удвојио своју негу и нежност, пуштајући при том плачевне звуке. По смрти своје другарице, он тужаше и умре после неколико недеља.**)

*) В. „Пол. Гл.“ бр. 34. и 35.

**) Franklin, Vie des animaux, II, 411.

Заробљени мали бразилијански мајмуни предају се свом бригом својим болесницима. У овом случају је права човечност, јер међу њима нема никаквих рођака, већ похватани случајно.

Изгледа шта више, да најниже расе људске у погледу човечности стоје ниже од животиња, које смо мало пре набројали. Не може се порицати, да способност бити покренут туђим болом представља уједно и знак и узрок напретка друштвеног; треба дакле још чекати, да се ова способност нађе код раса људских још у варварству. Фијеђани, Тасмањани и Аустралијанци чувени су са своје моралне неосетљивости. Ново-Каледонјани су тако рећи неспособни да појме захвалност.

А. Бугарел вели, да је жена новокаледонска много гора од животиње. Тако су исто урођеници источне Африке, Хонтентоти и Кафри врло сурови. Путници су само у екваторијалној Африци опазили неку човечност, која изгледа, да је искључива привилегија жена. У Габону, где се са женама поступа у правом смислу као са теретним животињама, оне су ипак приступачне нежности и сапатњи. Ди Шаји прича, да су му поклониле бригу и пажњу, кад је био болестан. Овде ваља напоменути, да човечност према човеку друге расе није заједничка, чак ни код белих људи.

У Сенегамбији, где је у осталом крв негарска више или мање измешана с крвљу маварском, алтруистичка су осећања јако развијена. Кад је изгорела варош Бали, Клапертон је видео становнике Кулфаније, суседне вароши, како шиљу погорелцима чак и оно, што им је од преке потребе. Код жена овога предела саучешће се порађа, често пута пуно деликатности. Једна стара жена, наштавши изгладнелог и од неког краљића црначког потпуно опљачканог Мунга Парка, даде му одмах своје јело да једе и удаљи се, не чекајући захваљивање.*)

Истога путника, који немађаше ништа сем једног коњског седла, пошто су му коња украли, узеше жене и примиле у кућу; пре него што је заспао, чуо је жене где певају ову песму: „Ветрови су беснели, а киша је падала; јадни бели човек дошао је и сео под једно дрво; он није имао мајке, да га млеком нахрани, ни жене, да му жито самеље. Имајмо сажалења према човеку беломе, он нема мајке и т. д.“

У истом пределу су исто то урадили и са француским путником Рафне-ом. „Биле су се наређале око асуре, на којој сам ја лежао; једне ме хлађаху лезезом, друге ме трљаху, док ми треће пружаху млека и печених боровница. Њихова песма, све више и више меланхолична, говораше ово:

„Бели човек, који иде далеко преко мора, овде се зауставио. Он беше уморан, уморан, јер га је сунце пекло при ходу. Њему беше велика врућина и зној тецијаше у великим капљицама с његова бела чела; он беше гладан и жедан. Узмите ваше најбоље асуре и прострите их беломе човеку, да положи по њима своје уморне удове. А наш нам је господар казао: Растворите ваше лезезе; скините ваше црвене кецеље и метните их на чело беломе човеку, да би се осушиле капљице зноја, које се сјаје на челу његовом. Узмите ваше најлепше судове и испуните их до врха млеком од мојих крава, да човек бели њим утиша своју жеђ, која га мучи и т. д.“

Ове и још неке чињенице чине да мислимо, да је саучешће врлина поглавито женска. Међутим, кад је говор о човеку, једном тако покретљивом и различном створу, треба бити веома mudar при генерализацији. Нарочито у социологији пате закони од изузетака. Тако изгледа, да нема у суштини искључивије женске врлине од срамежљивости; па ипак у извесним пределима само људи носе одело из пристојности. Тако је на обалама Оренока и код многих афричких племена.

Тако је и одело привилегија час удате жене, а час девојке. Што се пак тиче саучешћа, различитост није велика. Прице у Сенегамбији су примчиве за нежна осећања, док оне у Бешуанизији без и најмањег потреса гледају своје мужеве, како после победе секу главе заробљеним женама само да би добиле њихове вратне огрлице.**)

Теве прича, да бразилијански урођеници чувају неко време своје заробљенике у рату, добро их хране и дају им жене, а после неког времена поједу их уз извесне церемоније. Жена таквог покојника, вели

Лери, пошто је привидно кукала, прва почне јести комад од свога привидног мужа. Међутим су урођеници централне Америке увек били, па су и данас пријатни, дружељубиви. Један пут покорени, они се лако подвргаше шапи Шпањолаца. Д' Орбињ је видео такве, који плакаху од бола, што мораше заклати какву ламу. Становници острва Кубе примили су Колумба најљубазније. Један њихов главар, коме су били узели жену, у сузама је молио Бартоломија, да му је врати, и кад му је учињено по вољи, дошао је са пет или шест стотина својих поданика, да раскрче земљиште за Шпањолце.

Ко би веровао? сиромашни Ескимима, у осталом веома сурови, кад-када су веома племенити. На колима Росовим донели су многе дарове од свежих риба, не очекујући никакву накнаду. Са ванредном углађеношћу молили су Енглезе, да сврате к њима. Једна жена, коју је лечио један лекар са експедиције, донела је лекару своју најскупоценију ствар; кремен, којим се ватра креше.*)

Код примитивног човека, чија је моралност још на путу формације, код које животињски инстинкти играју велику улогу, и чија је ћуд тако променљива, нема ничега одређеног у карактеру: доброта и дивљачност могу у исто доба постојати. За време ове првобитне фазе има, да се тако изразим, више психичких бића; умни живот је фрагментаран и делање зависи само од утисака тренутних. Кук је видео Таићане да чак и хлеб равно деле и мењају своје одело. Блај с дивљењем говори о веселости, расположености и дружевности у Таићана, чији је живот обично био права забава. Тако су и на острвима Баши неколико одбеглих морнара добили од урођеника по једну жену, поље и све алате, потребне за пољопривреду.

Још једном понављамо, да су код човека испотпуно развијеног могуће и највеће противности. Тако су племена малајске расе чувена због своје дивљачности, док Уолес веома хвали моралност Дајака на Борнеу. Он вели о њима, да су поштени, скрупулозни, и да не допуштају никакво насиље у свом племену; и у исто време су ти исти људи неустрашиви „ловци глава“.

Познато нам је, да се код Кинеза хумано осећање показује у виду оснивања великог броја азила, установа за помагање слабих, болесних, удовица, подизањем добротворних завода и т. д. Овоме се није чудити, јер се овде ради о великој и старој цивилизацији. Више нам изненађења пружа прецизно кавалерство татарских Монгола. У Татарској, ко жели да прође мирно кроз непријатељску земљу, довољно му је, да на чело каравана стави жену, којој се поверава вођење животиња. Част њихова не допушта, да се жене нападају, нити пак да се краде стока, коју оне воде; па ипак су ови Монголи потомци оних страшних Монгола, који су својим крвавим инвазијама заплашивали цео стари континент.

Тако је исто код Туркомана, код којих преовлађује монголска крв и чији живот је само ред крађа и убистава, гостопримство сачувано у племенитој форми. Не само да није оглашени непријатељ, већ напротив странац бива најљубазније примљен под њихов чадор и једина је опасност по живот променити домаћина.

Ова особина није, као што се зна, привилегија туркоманских номада. Она је, у неку руку, морална карактеристика племенитости арапске. У Арабији је свако обвезан да поштује гостопримство, па био он поглавар или прост бедуин, богат или сиромаш. Јавно мишљење чини од тога закон, и просто осећање дужности натерује свакога на то. Најгори прекор, што га могу дати каквом племену арапском, јесте, „да његови људи немају срца да даду све, и да њихове жене немају срца да одбију ништа.“

Ми ћемо доцније испитивати постанак осећаја дужности. Ван сумње је, да се ово осећање појачава наслеђем, али његове манифестације варирају до крајности, као и све, што долази у област савести човечје. У шеснаестом столећу Антар је славио гостопримство, отерано до херојизма.**)

Оно мора бити дакле јака морална обавеза код Арапа данашњих, који су сачували цивилизацију своје расе.

Осећање људске солидарности, одговорности за туђе невоље, узело је код Хиндуа такву форму, која се може назвати

*) Mungo Park, Hist. univ. des voy. XXV. 89.

**) Humboldt, Reisen in die Aequat. Gegenden.

*) Ross, Hist. univ. des voy. 172.

**) Aventures d'Antar.

ексцесивном. Кад ко изгуби какву парницу, ако се коме учини каква неправда, па ма то он само мислио, тај се убија, не би ли његова крв излила се на главу онога, који га је увредио. Хебер прича, да је један човек из округа Шазајпура (Хиндустан), пошто је на суду изгубио неко поље, довео своју жену на то место, спалио је живу, не би ли се њен дух ту вратио и не би ли поље остало проклето. Пре освојења енглеског једина борба против тираније радине била је, да се мирно искупи маса људи пред двор радин и да умре од глади, ако тиранија не попусти. Човек сасвим примитиван, нпр. Аустралијанац, убија и једе своје дете без икакве гриже савести; Хинду пак толико верује у алтруистичко осећање човека своје расе, да на њему оснива своју освету. Ова два човека су потпуно противна један другом. Само је други био што и при, и његов нам пример показује, колико је бескрајно поље људскога развића.

При свем том, ништа не би било погрешније него сматрати хумане осећаје као изналазак тако зване аријске расе. Они се налазе, као што смо видели, и код нижих људских раса, као и код сваке расе, која је достигла извесан ступањ развића. Хришћанство је налазило саучешће, љубав према ближњему, али су се Кинези узвисили дотле, да су подигли и храм милосерђу.

Свак зна у осталом, како се симпатија, способност осећати туђи бол лагано развијала од грчко-римскога доба до данас. Између Ормузда и Аримана борба је дуго трајала, и она још ни близу није окончана. У почетку историје грчке, грчко је срце било сурово: сваки странац беше, више или мање, непријатељ; а роб, једна врста домаће животиње, коју су могли, по Аристотелу, ловити као дивљач. Али је још рана религија грчка подигла уточишта за прогнате, побеђене, робове, па чак и за грешнике. Еврипид је назвао праведним онога, „ко живи за свога ближњег“.* У Риму се готово сва популација наслађиваше крвавим играма у циркусу; весталинке (о нежности женск!) убијаху побеђене гладијаторе; али мало по мало филозофија грчко-римска формулова хумана начела, која хришћанство мисли или каже да је изнашло. Јесмо ли достигли крајњу тачку ове еволуције? Да се то мисли, ваљало би и одрицати и прошлост и затворити очи пред садашњошћу.

Али се не мора враћати чак првобитним фазама друштвене еволуције, да би се утврдили непобитни напреци људски.

Наша нам га историја пружа у изобиљу. Тако у првим столењима средњег века, право на разбијене лађе било је законом право, и један принц од Леона, у Бретањи, посматрајући задовољно страшне стене на Сени, рекао је, без и најмање гриже савести, да вреде више него икакво благо каквог силног монарха. И заиста, све што је море избацивало услед каквог бродолома, тако страшних на овом месту, доносило му је сваке године десет хиљада златника. Данас, пак, ми трошимо знатне суме да подижемо, с великим трошковима и опасностима, на овим убитачним местима куле светлије.

Наша историја Европе, ма како да је крвава, само је један покрет, и то не увек свестан, ка напретку човечности. Мало по мало, ropство у првим вековима претворило се у сујанство; за тим је и сам роб завршио тиме, што је постао политички раван своје господару; избрисале су се разлике кастинске и сталешке; вазали су уништили право сизеренско. Поступно су властелинске класе, управљајући дотле правом победоочевим, губиле ратничке врлине својих предака, не задобивши увек врлине човечнијег доба. Нема сумње, да овај рад на уједначавању још ни далеко није довршен; али већ у цивилизованим земљама сама способност човечја вуче за собом „права“, настава постаје и постаће све више опште добро свију оних, који могу да је приме; отуда ће се права неједнакост, неједнакост морална и интелектуална, смањивати све више и више. Ово поступно узвишавање духа и свести је потребно, јер је оно резултат конкуренције народа; и народи, који не учествују у овој спасоносној утакмици одређени су да ишчезну с позоришта овога света.

* Ова хумана еволуција грчкога духа дивно је изложена код E. Havet, Origines du christianisme.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

I. Суђење по грађанским споровима

Суду општине слатинске

Миливоје Јанић, овдашњи земљоделац, дугује ми по овој под $\frac{1}{2}$ ориџиналној признаници коју је сам написао и потписао 120 динара дуга од датог му готовог новца.

Како је рок за наплату овога дуга протекао још 2 јануара ове године, а дужник ми дуг неће да плати, то га тужим томе суду, са молбом да га на плаћање дуга у 120 динара са 6% год. инт., од дана тужбе па до наплате осуди, и да ми накнади плаћену таксу у 6.50 динара и на име трошка и дангубе 10 динара.

Основ тужбе дуг од зајма.

Вредност тражбине 120 динара глав. дуга са 6% инт. од дана тужбе до наплате.

Доказ приватна исправа.

20 маја 1899 год.

Ваљева.

Негосав Лазић, трг.
из Ваљева.

НБ. Завести тужбу у деловодни протокол, затим одредити рочиште за извиђај и пресуђење овога спора, на које позвати обе парничне стране.

20 маја 1899 год.

Слатина.

Председ. суда.

Рађено у суду општине слатинске, 26 маја 1899 год.

Белешка

по спору

Негосава Лазића, трговца из Ваљева

противу

Миливоја Јанића, земљоделца из Слатине

Судили судије:

Н. Томић

П. Спасић

И. Савић

Бележио писар

Н. Крстић.

Због 120 динара дуга од зајма са 6% год. интереса од дана тужбе до наплате.

Доказ приватна исправа.

На рочишту су парничари и сведоци.

На понуду суда нису могли да се поравнају.

Прочитана је тужба. Тужилац оста у свему при истој.

Тражио је за данашњи предстанак 10 динара дангубе.

Тужени рече: Дуг не признајем нити хоћу да га платим, истина признаницу сам ја писао и потписао, но то је било још 20 марта прошле године, када сам ја био под туторством и малолетан. Ја сам за пунољетног оглашен тек 24 априла ове године, као што се види из овога под $\frac{1}{2}$ приложеног решења старатељског судије првостепеног ваљевског суда под Бр. 12483, а да сам тек у фебруару навршио 21 годину старости, ево подносим под $\frac{1}{2}$ крштеницу из које ће се суд о мојим наводима уверити. Све до 24 априла ове године, свим мојим имањем руководили су моји стараоци. Ову обвезу издао сам Негосаву, пошто ме је био салетео, да му признам неку вересију коју, вели, да је учинио још мој отац за свога живота, а тутори неће да је признаду и плате. Био сам лакомишлен и на његово наваљивање дао сам му признаницу. Но када сам добио решење о моме пунољетству, ја сам одмах, преко званичних новина, како тај дуг, тако и остале које нису хтели признати моји стараоци, одрекао, о чему ево подносим за доказ и под $\frac{1}{2}$ број званичних Српских Новина. Молим суд да тужиоца одбије од тражења, јер ја нисам дужан дугове учињене за мога малолетства платити, а нарочито оне, који су без знања мојих старалаца учињени. Дангубе тражим 10 динара.

Тужилац изјави: да је доиста ову обвезу њему дао тужени за време његовога малолетства, но он је руководио кућом као старешина непрестано, а стараоци ни о чему нису водили рачуна. Када им је он тражио, да му признаду и исплате рачун за пок. Марка оца Миливојева, они су изјавили: Иди к Миливоју, па се с њим обрачунај, ваљда ће ти платити, а неће дозволити да му срамотиш мртва оца. Тако је и било и онда ми је Миливој издао обвезу, по којој тражим наплату.

Тужени оста при својој ранијој речи, наводећи како не стоји у истини да му је дао обвезу одмах, но га је зато са- летао кад год у варош сиђе, па му се већ било досадило, и онако лакомислено, напише му признаницу, коју сада пориче, јер према закону не вреди, пошто му поступак нису одобрили стараоци.

Судски разлози:

И тужилац признаје, да му је обавеза, по којој наплату од туженог тражи, издата у малољетству овога, а о томе и тужени подноси доказе, наводећи, да тај дуг учињену малољетству, неће да плати, јер је учињен без одобрења, његових законних заступника, старалаца. Даље тужени утврђије и то поднетим званичним новинама, да је одрекао све своје дугове учињене за време малољетства, дакле, извршен је законски захтев из § 916 и 919 грађ. закона, тј. постављено је све у »стање пређашње«, што значи да обавеза за задужење нема никакве законске важности, према чему губи и силу за тражење наплате по истој, јер тужени Миливоје као малолетан није имао права, без одобрења својих старатеља ни издавати је. Зато суд као надлежан § 6. и 13. грађ. поступка

Пресуђује:

Да се тужилац од свога тражења као неумесног одбије и да плати туженом на име тропка и дангубе пет динара.

Пресуда саопштена одмах јавно у суду. Од суда општ. слатинске 26 маја 1899 год. Бр..... Слатина.

Писар.

Судија.

НВ. *Заведи белешку и пресуђење у протокол суђења.*

Задатка. Општински писари! Је ли ова пресуда правилна и на закону основана?

Одговор на задатак у 38 броју

На задатак постављен у 38. броју »Полиц. Гласника« правилни су одговори само ови:

1. Симеон Д. Филимоновић, писар општ. градачке
2. Пантелија Мандић, писар општ. владиричке
3. Ђорђе М. Ђорђевић, писар општ. пударачке
4. Обрад Бранковић, рачуновођа општ. крепозинске
5. Живојин Ј. Шобић, писар општ. липолишке
6. Миладин А. Пандуровић, писар општ. нођајске
7. Јаков Л. Јаковљевић, писар општ. б. поточке
8. Радомир Ј. Павловић, писар општ. крчмарске
9. Миливоје Дробњак, писар општ. каменичке, и
10. Милета Митровић, писар општ. лесковачке.

Они су одговорили правилно с ових разлога: Казан, који је дат под закуп, носи вредност 180 динара. За повраћај његов надлежан је суд општински по § 6. грађ. суд. поступка. Закуп истог казана носи заједничку радњу за повраћај истог и исплату закупне цене, која износи суму од 60 динара, на коју је такође надлежан општ. суд. Главна ствар је повраћај покретне ствари дане под закуп, а споредна закупна цена. И онда, који је суд надлежан за главну ствар, надлежан је и за споредну, по јасним одредбама § 39. грађ. суд. пост. Тим више, што ни сам тужени на рочишту није одрицао надлежност општ. суда (а и да је одрицао неби му ништа вредило).

Остали одговорили су неправилни. У овој прилици било их је много, који су неправилно овај задатак оценили.

КРВНА ОСВЕТА

ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНЕ ГОСПОЂЕ*)

Било је то нешто мало пре Мађарске Буне. Било ми је 16 година, а била сам у гостима у Панчеву код своје сестре, супруге Илије Коларца. Ту је било тада у збегу доста виђе-

*) Смрт Радисава Петровића, бечког глумца, описана је поодавно у једном српском књижевном листу, али са свим нетачно. — Како је та ствар текла, испричала нам је много-уважена добротворка, госпођа Драгиња, супруга пок. Станоја Петровића, држав. саветника, који је тада био начелник окр. крагујевачког, и с тога смо јој веома захваљани. Верност овде изнесеног причања може се наћи у актима крагујевачкога окружнога суда за 1853. или 1854. годину.

них Срба, који су пребегли због турских зулума. Ти су се људи одушевљавали свачим што се звало српско, па се може замислити, како је на њих утицала вест, да ће тога вечера дилетанска дружина представљати један комад из српског живота.

Међу првим позоришним посетиоцима били су Станко Папуџија, Спахија Јовановић, Алваџија, Куждра, Илија Коларац — све Срби богаташи. Комад се свршио уз највеће одушевљење присутних Срба. У том се диже поново завеса; позорница је представљала шуму, и на њу ступи неки са свим млад, повисок, плав човек у српском сељачком оделу, метну прст у уво и запева заносним гласом:

«Ој за гором, за зеленом
Нешто јасно подвикује...»

Такав глас у лицу српског сељака, па још та чисто шумадијска песма одушеви све Србе, те је тај младић морао због бурног пљескања три пут да понови ту исту песму.

Тек смо после сазнали, да је то Радисав Петровић, родом из Голочела у Гружи. Њега је довео у Панчево у школу стриц. У њиховој је породици постојала крвна освета с једном породичном из истог села, и с тога је Радисављев стриц, свињарски трговац, морао бежати из села, те је собом повео на чување и школовање и Радисава.

* * *

Од тада је прошло неколико година, и ја сам се удала. А после 6—7 година од тога у Панчеву била сам у Крагујевцу, где ми је муж био окружни начелник. Једног се дана чује у Крагујевцу, да је дошао Радисав Петровић, чувени бечки глумац, а Гружанин. Чуло се, да му се по свршеном школовању највише допао глумачки живот, и да је се одао томе пољу, где је постигао најлепше успехе. Њега је и у Бечу вукло срце да види своје родно место и родбину, те је с тога био дошао у Крагујевац сестрама. Из Крагујевца је отишао у Голочело. *) Разуме се по свом се селу чуло, да је он дошао, па то дочује и потомак оне породице, с којом је била Радисављева у крвној освети. Обилазећи имање, дође Радисав у једну ливаду, где осветник улучи прилику, те познавши га, испали на Радисава пушку, и овај остане на месту мртав.

Радисава су сутра пренели у Крагујевац и ту је сахрањен. Свакоме је морала потећи суза из ока, ко год је чуо сутра дан Радисављеве сестре, кад су ишле на Лепеницу да перу крваво братово одело, и како су тужно нарицале: »Јаој, брате, каква те несрећа доведе да видиш нас и своје родно место, и да за то главу своју изгубиш!«

Тако сврши Радисав Петровић, онај исти, што је онако дивно певао у Панчеву.

* * *

Начелство је тада било у »Конаку код дуда«, па разуме се и наш стан. Сутра дан по убиству Радисављевом била сам пред вратима конака, а муж ми у канцеларији. У том дође један сељак, крупан, стар око 40 година.

»Помози Бог, госпођо!«

»Бог ти помогао, брате. Из ког си села?«

»Ја из Голочела. А је л' ту начелник?«

»Није. А шта ће ти?«

»Убио сам човека и хоћу да му се предам.«

Сама се себи чудим, како се нисам тада уплашила, већ му онако хладно рекла:

»Прођи ту поред палисата; тамо ћеш наћи Гају пандура, па ће те он одвести начелнику.«

Кад ми је дошао муж на ручак, испричао ми је, како му је Гаја довео тога сељака, и како је овај одмах скинуо с рамена дугу пушку, а иза паса извадио малу, положио их на сто и рекао:

»Ево, господине, ја се предајем. Убио сам Радисава Петровића.«

»А за што?«

»Крвна је освета међу нама.«

Убица је, разуме се, одмах окован; а за тим стављен под суд и пресудом свих земаљских судова осуђен на смрт.

*) То је село било чувено и с тога, што је још Милош Велики расељавао извесне породице, које су биле међу собом у крвној освети.

Видела сам га кад су га водили на стрељање. Напред је ишао стари пандур Гаја, за тим он с везаним рукама натрашке, а иза њега још два пандура. Био је хладан као какав окорели зликовац.

После стрељања причали су ми пандури, да је убици на путу био спао један опанак, те се вукао по земљи, а кад му га један жандарм хтеде да доведе у ред, он рече:

„Не дирај! Још мало па ми неће требати ни овај други!“

И заиста после неколико тренутака није му био потребан ни онај други!

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Угричић

27

— Ја се, до душе, нисам могао толико разабрати, јер сам и сам овде новајлија, одговори Петар Петровић непријатно дирнут, — али, у осталом, две веома, веома чисте собице, а то је и тако на врло кратко време... Ја сам већ најмио наш прави, то јест будући стан, окрете се он Раскољникову, — и сад га уређују; а догле се морам и сам мучити по намештеним собама; два корака одавде, код г-ђе Липевезел, у стану једнога мога младог пријатеља, Андреје Семјонића, Лебезјатникова; он ми је и препоручио Бакаљејевљеву кућу...

— Лебезјатникова? рече Раскољников полако, као да се нечега сећа.

— Јест, Андреј Семјонић Лебезјатников, што служи у министарству. Да ли га познајете?

— Да... не... одговори Раскољников.

— Опростите, мени се тако учинило по вашем питању. Ја сам му био некада стараца... веома пријатан, млад човек... и послушан... Ја волим друштво младежи: по њој ћеш сазнати шта је ново. — Петар Петровић с пуно наде на успех пређе погледом све присутне.

— А у коме то смислу? запита Разумихин.

— У најозбиљнијем, тако рећи у самој суштини дела, прихвати Петар Петровић, као да се обрадовао питању. — Ја, видите, нисам већ десет година долазио у Петроград. Све те наше новине, реформе, идеје, све се то и нас дотакло у провинцији; али да би се видело јасније и да би се видело све, треба бити у Петрограду. Е, па дакле, моје је мишљење, да ће човек најбоље опазити и сазнати, посматрајући наше младе нараштаје. И морам признати: зарадовао сам се...

— Чему управо?

— Ваше је питање опширно. Могу се и варати, али, мени се чини, да налазим јасније погледе, више, тако рећи, критике; више делатности...

— То је истина, процеди Зосимов.

— Лажеш, делатности нема, разјари се Разумихин. — Делатност се стиче тешко, с неба она не пада забадава. А ми, има без мало двеста година, како смо се од свакога посла одучили... Идеје се, можда, и роје, обрати се он Петру Петровићу, — и жеља за добрим је ту, макар, да су то детињске жеље; нађе се чак и поштење, не гледајући на то, што је ту очигледно нагрнула непрегледна маса неваљалаца, али делатности нема ипак!

— Не слажем се с вама, — са очевидном насладом изустити Петар Петровић; — до душе има претеривања и неправилности, али треба мало и кроз прете прогледати; претеривања сведоче о одушевљењу за ствар и о неправилним спољним околностима, у којима се налази ствар. Ако је урађено мало, па и времена није било много. О средствима да и не говорим. А по моме личном мишљењу, ако хоћете, чак је штошта и урађено: распрострањене су нове, корисне мисли; растурено је неколико нових, корисних дела, место пређашњих фантастичних и романтичних; књижевност узима на се све озбиљнији изглед; искорењено је и исмејано много штетних предрасуда... Једном речи, ми смо се одвојили од прошлости без повратка, а то је, по моме мишљењу, већ био посао...

— Научио на памет! Препоручује се... рече на једанпут Раскољников.

— Шта? упита Петар Петровић, не разабравши Раскољниковљеве речи, али није добио одговора.

— То је све истина, похита Зосимов, да се умеша.

— Па зар није тако? настави Петар Петровић, пријатно погледавши Зосимова. — И сами ћете признати, продужавао је он, обраћајући се Разумихину, али сад већ с одблеском некаквог ликовња и надмоћности, па само што не додаде и: „млади човече“, — да има напретка, или, како се то сад каже, прогреса, па макар само и у науци и економској правичности...

— Та то су фразе!

— Не, нису фразе! Кад су ми, на пример, до сада говорили: „љуби ближњег“ и ја га љубио, шта је одатле излазило? наставао је Петар Петровић, може бити и сувише ревностно: — излазило је то, да сам цепао кафтан на пола, делио се с ближњим, и обојица смо стајали полунаги, по руској пословици: „Ко за више зечева пође, неће уловити ни једнога“. А наука нам каже: љуби, пре свега, самога себе, јер је све на свету засновано на личном интересу. Будеш ли љубио самога себе, то ћеш и послове твоје вршити како треба, и кафтан ће ти остати читав. А економска правичност додаје да је, што је у друштву више добро уређених ствари појединаца и, тако рећи, читавих кафтана, у толико више у њему и чврстих основа и у толико се више и боље у њему уређује и општа ствар. Дакле, течем ли једино и искључиво за себе, ја баш тим самим течем за све, и доприносим томе, да и мој ближњи добије нешто више од поцепаног кафтана, и то не од појединих, особених добротинастава, него због општега благостања. Мисао проста, али, која се, на жалост, доста дуго није појавила, заклоњена идеалисањем и сањањем, а изгледа, као да није потребно много оштроумности, па да се човек досети...

Опростите, и ја нисам толико оштроуман, сурово га прекиде Разумихин, — па зато и престанемо. Та ја сам и отпочео разговор с извесном намером, али су ми иначе сва та самољубљива брбљања, све те безграничне, отрцане фразе и све једно исто, те једно исто, за ово три године толико огадиле, да, тако ми Бога, просто црвеним, не кад ја, него кад чак и други о томе говори преда мном. Ви сте се, разуме се, пожурили, да се препоручите својим знањима; то се лако може опростити, и ја не замерам. Ја сам хтео сад само да вас упознам ко сте ви; јер видите, око опште се ствари окупило у последње време толико разних варалица и тако су све искварили, чега су се год дотакли, а све у своју корист, да су коначно целу ствар упропастили. Али, доста о томе!

— Милостиви господине, отпоче г. Лужин, истичући се ванредним достојанством, — да нисте хтели, тако без икакве церемоније, можда да кажете, да и ја...

— О, молим, молим... Зар бих могао?... Али доста о томе! пресече Разумихин, и одмах се окрете Зосимову, продужујући с њиме пређашњи њихов разговор.

Петар Петровић показао се толико паметан, да је одмах овом објашњењу поверовао. Он се, у осталом решио, да после два минута оде.

— Надам се, да ће се сада отпочето познанство наше, окрете се он Раскољникову, — после нашега оздрављења, и у виду познатих вам околности, још боље учврстити... Веома вам желим здравља...

Раскољников није ни главе окренуо. Петар Петровић се стаде дизати са столице.

— Убио је сигурно какав дужник! са уверењем је говорио Зосимов.

— Насигурно дужник! потврђивао је Разумихин. — Порфире не одаје своје мисли, али дужнике бабине непрестано испитује...

— Испитује дужнике? гласно запита Раскољников.

— Да, а зашто?

— Ништа.

— А откуда их зна? запита Зосимов.

— Неке је показао Кох; имена других била су записана на завојима заложених ствари, а по неки су опет и сами дошли, кад су чули...

— Али, то мора бити да је био искусан и препреден лупеж! Каква дрскост! Каква одлучност!

— Ама то је баш оно, што није тако! прекиде га Разумихин. — Ето то вас све и свраћа са правога пута. Ја, међутим, тврдим — да тај није био ни искусан, ни препреден, и то му је сигурно био први случај! Замисли, да је било са одређеним планом и да је извршио препреден лупеж, и биће

невероватно. А узми, да је био неискусан, и изићи ће, да га је само пуст случај избавио беде, а шта случај не може? Та он, молим те, није, можда, ни сметње предвиђао! А како врши посао? — граби ствари у вредности од десет до двадесет рубаља, њима набија цепове, претура по бабином сандуку, по дроњцима, — а у орману, у првој фијоци, у кутији, нашли су само чиста новца на хиљаду и пет стотина рубаља, осим банкнота! Није умео ни да опљачка, само што је знао убити! Први корак, кажем ти, први корак, био је збуњен! И није се с планом, него случајно спасао!

— Ако се не варам, ви то говорите о скорашњем убиству бабе чиновниковице, умеша се, обративши се Зосимову, Петар Петровић, стојећи већ са шеширом у руци и с рукавицама, али желећи да пред одлазак избаци још неколико мудрих речи. Он се очевидно старао да остави добар утисак, и сујета преовлада разумом. (Наставиће се).

РАСПИС

Свима полицијским и општинским властима

Ниже наведени осуђеници београд. казненог завода, побегли су у току више година са осуде и до сада још нису ухваћени, и то:

1. Аранђел Цветковић из Сараораца окр. подунавског
2. Аћим Јосифовић из Турске, живео у Београду.
3. Алекса Јовановић из Умчара, окр. подунав.
4. Божо Ђупина из Турске, живео у Крагујевцу.
5. Милутин Пауновић, из Мислођина, окр. подунав.
6. Вукашин-Вуле Тошић из Ерцеговине, живео у Ваљеву.
7. Вујица Марјановић из Д. Ливадице, окр. пожарев.
8. Вујица Васић из Бабине Луке, окр. ваљевског.
9. Лука Васић из Бабина лука, окр. ваљевског.
10. Василије Радишић из Турске, суђен војним судом у Ужицу.
11. Јеврем Јелић из Турске, суђен војним судом у Ужице.
12. Јанко Јовановић из Дубока, окр. пожаревачког.
13. Вељко Вељановић из Београда.
14. Василије Јовановић из Наталинаца, окр. крагујев.
15. Војислав Пантелић са Уба, окр. ваљевског.
16. Владимир Петровић из Крагујевца.
17. Груја Миленковић из Стручевца, окр. моравског.
18. Глиша Тришић из Босне, живео у Шапцу.
19. Ђорђе Зељић, из Босне, живео у Шапцу.
20. Глиша Кнежевић из Босне, живео у Шапцу.
21. Дина Стојановић из Међулужја, окр. подунав.
22. Димитрије Николић из Турске, осуђен у Јагодини.
23. Деспот Јовић из Босне, живео у Лешници окр. подринском.
24. Димитрије Павловић-Илић из Рановца, окр. пожарев.
25. Живадин Милосављевић из Крушевице, окр. пожарев.
26. Душан Сечанац из Баната, живео у Трмбасу, округу крагујевачком.
27. Коста Атанасијевић из Пољана, окр. пожарев.
28. Димитрије Ристић-Пиља из Београда.
29. Јеврем Ђорђевић из Печеноге, окр. крагујевачког.
30. Живко Станисављевић из Рготина, окр. тимочког.
31. Здравко Милосављевић из Бресије, окр. моравског.
32. Маринко Лазић из Рудовца, окр. подунавског.
33. Илија Јовановић из Брежана, окр. пожаревачког.
34. Илија Јанковић из Врбице, окр. крагујевачког.
35. Јован Махајловић из Метриша, окр. крајинског.
36. Јован Потојкић из Жагубице, окр. пожаревачког.
37. Јоргован Спасојевић из Лознице, окр. пожаревачког.
38. Јанко Шормаз из Босне, живео у Ваљеву.
39. Ђока Савић из Турске, живео у Жидиљама, округу моравском.
40. Коста Ђирић из Крагујевца.
41. Коста Тодоровић из Д. Кутина, окр. нишког.
42. Коста Ђорђевић из Турске, живео у Београду.
43. Лазар-Лала Стојановић из Пожаревца.
44. Лазар Милић из Аустрије, осуђен преким војним судом.
45. Стојан Петровић из Губеревца, окр. подунавског.
46. Марко Мојсиловић из Словца, окр. ваљевског.
47. Милоје Јовановић из Трудова, окр. ужичког.

48. Мијаило Остојић из Ерцеговине, осуђен у Ужицама.
49. Миливоје Дивац из Г. Милановца, окр. рудничког.
50. Младен Ковачевић из Аустрије, живео је у Шапцу.
51. Марко-Мата Миљковић-Бачић из Голобока, округа подунавског.

52. Младен Станачевић из Аустрије, живео на Убу, окр. ваљевском.

53. Радисав Јефтић из Бискупља, окр. пожаревачког.

54. Живан Симић из М. Моштанице, окр. подунавског.

55. Живко Тешић из Дрлаче, окр. подунавског.

(Свршиће се).

С тога моле се све власти полиц. и општинске, да у своме реону ова лица брижљиво потраже, и пронађене овој управи спроведу, или у случају, ако ма шта о њима сазнаду, да о томе ову управу известе, како би се ради хватања њихова од стране ове управе нужни кораци учинити могли.

Управ. беогр. казн. завода

Јевђ. Марковић.

Т Р А Ж Е С Е

Управа града Београда тражи ова лица*):

(НАСТАВАК)

Николу Ђ. Радуловића, родом из Црне Горе, који је почетком ове год. био у Бугарској;

Пунишу Пајевића, родом из Црне Горе, који је био телеграфист у Србији;

Милана Лазаревића — Кубуровића, бив. служитеља поштанског у Београду;

Милоша Лазаревића, званог „Спрему“, родом из Мостара. Милош се издаје за новинара.

Петра Х. Кочевића, родом из Сарајева. Петар има 36 година, средњег је раста, смеђ је.

Јову Ђ. Ковачевића, родом из Босне, који се издаје за новинара. Јова има 35—36 година, средњег је раста, сувоњав, црномањаст.

Станка Ђуровића, родом из Црне Горе, који је у последње време стално живео у Софији — Бугарској. Станко има 38—40 год., средњег је стаса, дежмекаст, лица коштуњавог, косе риђе, браде и бркова пуних, мало је просед, очију граорастих.

Косту Павловића, бив. контролора дувана у Србији. Коста је родом из Призрена, има 38—40 година, средњег је раста, у лицу је смеђ.

Радосава Мијушковића, родом са Цетиња.

Милоша и Милосава, браћу Ђуровиће, родом из Никшића, који су живели у селу Гајтану у Србији.

Вожу Дукића, бившег поштан. служитеља у аустр. Митровици. (Наставиће се).

Светислава Ђорђевића, родом из села Каоника, окр. крушевачког, тражи начелство окр. крушевачког актом Бр. 9885. Светислав има 22—23 год., средњег је раста, црномањаст је. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 23104.

Стевана Перића, слугу, који се издаје за **Петра Костића**, родом из села Дрвара у Аустро-Угарској, тражи начелство округа подринског актом Бр. 14653. Стеван — Петар има 18 год.; раста је повисоког, косе смеђе, њосав је. Пронађеног треба стражарно спровести помен. начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 23793.

Панту Лазића, бив. служитеља поште шабачке, родом из Босне, тражи начелство округа подринског актом Бр. 14574. Панта има 32 год, малог је раста, њосав, смеђ. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству или Управи града Београда с позивом на Бр. 23794

*) Власт, која ухвати ма које од ових лица, нека о томе одмах извести Управу града Београда, ради даљих мера.

Јована Шопаловића, земљоделца из села Мачката, среза златиборског, тражи начелник истог среза актом Бр. 12539. Јован има 36 год., средњег је раста, смеђ, носав, очију грао-растих. Пронађеног треба стражарно спровести помен. средском начелнику, или Управи града Београда с позивом на Бр. 23561.

Танасија Чамића, родом из села Мургаша, среза тамнав., тражи начелник истог среза актом Бр. 9910. Пронађеног му треба стражарно спровести. Акт Упр. гр. Београда Бр. 23689.

Живојина Анђелковића, земљоделца из села Секурича, среза левачког, који је пре неколико дана отипао — отумарао од своје куће, тражи начелство округа моравског актом Бр. 10706. Пронађеног треба спровести помен. начелству, или Управи гр. Београда с позивом на акт под Бр. 23942.

П О Т Е Р А.

Трифун Радивојевић, бив. надничар у селу Калуђерици, среза врачарског, округа подунавског, 20 пр. мес. извршио је крађу Ранку Веселиновићу из истог села и однео му: једне црне сукнене чакшире, једну памуклију без рукава, један револвер од 6 пука са белим корицама и један нож. Трифун има 30 год., средњег је раста, добро развијен, црномањаст. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести нач. ср. врачарског с позивом на Бр. 11360, или Управи града Београда на Бр. 23632.

Вуду Петковићу, баштовану из Ниша, украдена су два коња, од којих један има 10 а други 12 година, први је длаке црне а други чиласте; обојици пак грива је пострижена. Наређује се тражење. Пронађене крадљивце са покрађом треба спровести начелству округа нишког с позивом на Бр. 17635, или Управи града Београда на Бр. 23475.

Коста Игњатовић, калфа столарски, који је био у болници за душевне болести на лечењу, 24 тек. мес. изјутра побегао је из исте. Он има 17 год., средњег је раста, плав и по глави ћелав. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести управи помен. болнице с позивом, на Бр. 1427, или Управи града Београда на Бр. 23776.

Михаила Шутића, земљоделца из Г. Мутнице, округа моравског, напали су 21 тек. мес. у вече два наоружана, непозната зликовца и отели му 80 брава оваца, од којих су њих 60 длаке беле, а 20 длаке мрке. Један од нападача био је високог стаса, погрљен, косе риђе и имао је до 30 год., други пак био је омален, добро развијен, смеђ у лицу. Начел. округа моравског актом Бр. 10670 од 24 тек. мес. моли све полицијске власти, да разбојнике са њиховим пленом живо потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт Упр. гр. Београда Бр. 23583.

Ноћу, између 19 — 20 тек. мес. непознати лопови провалили су зид на судници општине баричке, која постоји у селу Мислојину, среза посавског, округа подунавског, и из исте украли и однели: 289-38 готовог новца и 40 комада разних облигација, које представљају вредност од 2683-93 дин. Начелник среза посавског актом својим Бр. 11002 од 22 тек. мес. моли све полицијске власти да лопове са покрађом живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт Управе гр. Београда Бр. 23549.

Ђорђе Петковић, по занимању машиниста, родом из Јагодине, решењем крушевач. првост. суда стављен је под кривичну истрагу и у притвор због крађе. Ђорђе је у бегству, па с тога помен. суд моли све полиц. власти, да га у својим домаћима потраже и пронађеног њему стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 19565 Ђорђе се може спровести и Управи града Београда с позивом на акт Бр. 23871.

Ладислава Најера, сопственика из Осека тражи осечки суд. Ладислав има 34 године, црномањаст, стаса средњег, лица дугуљастог, косе затворене, бркова и браде црне, врло кратковид, у говору неодређен, носи наочаре, који падају у очи, на темену има чвргу, велике, лепе, беле зубе. Нестао је 22. септембра (3 октобра по новом) с пасошем, који му је издат у септембру. На варљив начин прави дугове. Осечка полиција моли свакога онога, ко би Ладислава ухватио, да га пријави нашим властима. За накнадна обавештења ваља се обратити

осечкој полицији. Ко ухвати Ладислава добија награду у 2000 динара.

Вејунци с робије. У данашњем броју доносимо акт Управника београдског казног завода којим доставља полиц. и општ. властима, списак пребеглих и до сад непронађених осуђеника. — Број њихов износи 130. Од овог броја, за последње две године (од како је покренут „Полиц. Гласник“ и сви осуђеници сликани) долази само 9 непронађених а сви остали 121 из ранијих су година.*)

И од ових 9. непронађених, неколико су ван домаћаја наших власти, но предузете су мере да се и тамо пронађу.**)

У овом броју доносимо ову тројцу:

1. **Вождар Вогићевић**, из Кусадка, под осудним бројем 548 (у две слике). Опис дела учињеног види у 3. броју „Полиц. Гласника“ ове године на стр. 23.

2. **Милан Ђуришић**, из Београда, Бр. 380. Опис у бр. 18. т. г. на стр. 144., и

3. **Никодије Микић**, из Д. Водова, Бр 876. Опис у бр. 31 т. г. на стр. 240.

За сву тројцу држи се да су у непосредној близини својих места одакле су, и само брижљивим трагањем дотичних општинских власти могу се пронаћи.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Чланак Цртање и њему слични пословци, продужиће се у идучем броју.

*) За последње две године побегао је из разних места и казних завода у земљи, 147 осуђеника; од овог броја похватао је 138., остало непронађених 9.

**) Слике ових репродуцираће се у много примерака и послаће се властима суседних држава где се мисли да су прикривени под лажним именима.